

Henk Scholte speelt 'unplugged' met Törf

„Mien gevuil is Grunnings“

De Groningstalige formatie Törf heeft, in eigen beheer, de cd 't Braide woater' uitgebracht. Het schijfje werd volgespeeld in de studio van de groep Normaal in Zelhem. Kenmerkend voor Törf is de stem van Henk Scholte (35). Al ruim twintig jaar staat hij op de planken, soms als toneelspeler, maar meestal als vertolker van een muziekgenre dat in de jaren-zeventig als 'folk' bekend stond en dat toen tamelijk populair was onder jongeren.

Daarna volgde een periode waarin de folkmuziek door andere muzikanten uit de belangstelling van de jeugd verdronk. Enkele jaren speelden de muzikanten van Törf noodgedwongen voor een wat ouder publiek. Maar tegenwoordig is de groep (ook weer in jeugdcentra geliefd). De folkmuziek van weleer wordt nu omschreven als 'unplugged'. Henk Scholte: „De jeugd roept; het is te gek wat jullie doen. Maar wij maken gewoon de muziek die wij al twintig jaar lang maken“.

Door **Ab Drijver**

Toen de Groningse schrijfster Hanny Diemer vorig jaar het boek 'Het volle leven van Ebbert Venemoo' publiceerde was het voor sommigen meteen duidelijk dat de hoofdpersoon, Ebbert Venemoo, verdacht veel op Henk Scholte lijkt. De verhalen in het boek, waarin het wel en wee binnen de redactie van een maandblad wordt beschreven, verschenen eerder in het literaire streektaalblad Krödde. Hanny Diemer en Henk Scholte zijn beiden mede-oprichters en redactieleden van het blad. Ebbert Venemoo komt in de verhalen naar voren als een kleurrijk, creatief, ongebonden, maar tevens ook ietwat warhoofd figuur. Henk Scholte lacht. „Ik heb mijzelf er in herkend ja. Het is niet zo fraai allemaal. En als je dan weet dat Hanny de helft van de waarheid nog verzwegen heeft...“.

Hij werkt als projectmanager voor de Eems Dollard Regio (EDR) in Nieuweschan. Daarnaast is hij actief als zanger, als

schrijver, als freelance medewerker van Radio Noord en als dichter. Vorig jaar verscheen zijn Gronings- en plat-Duitstalige dichtbundel 'Vervrömd'.

Henk Scholte. Een stevig gebouwde en goedlachse Groninger die als kind al vaak uit volle borst stond en lag te zingen. Hij herinnert zich: „Ik heb eigenlijk mijn hele leven al gezongen. In mijn jeugd had ik astmatische bronchitis. Het was zo erg, dat ik opgenomen moest worden in Beatrixoord in Haren. De verpleegsters lieten mij allerlei liedjes zingen. Daardoor kreeg ik meer lucht in de longen“.

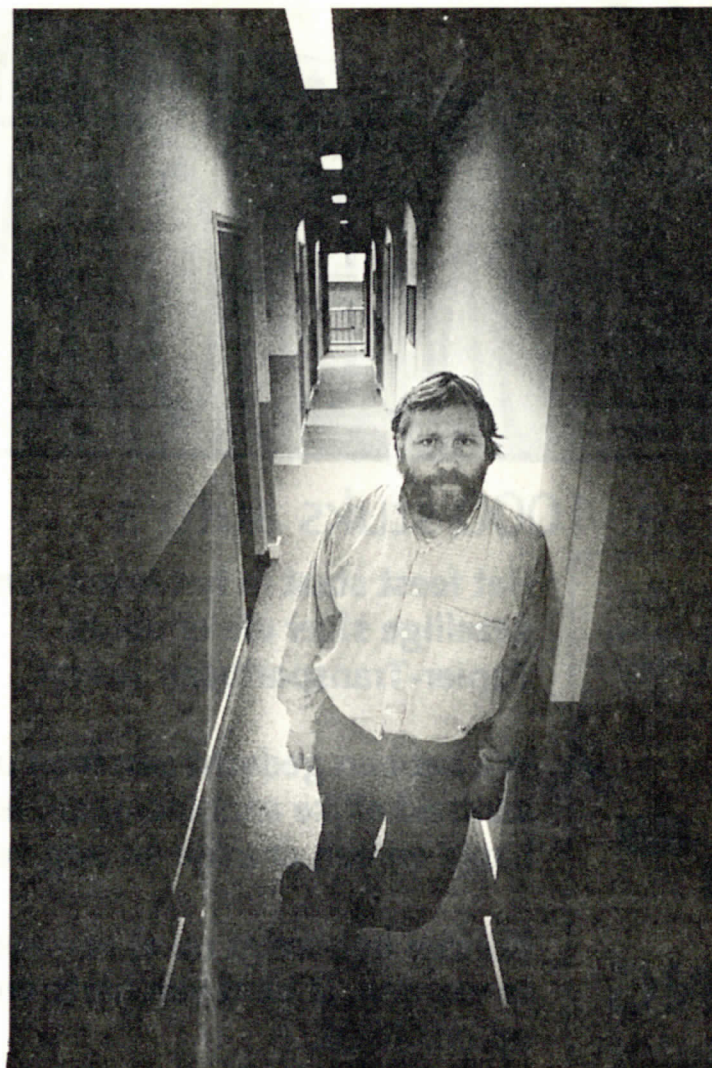
De Beerput

Henk was lid van de Nederlandse Bond der Natuurstudie. „Wij zongen de bekende vaderlandse liederen uit de bundel De Beerput. Dat was prachtig. Op de middelbare school schreef ik toneelstukjes en speelde ik in het schoolcabaret. Ik heb mij altijd heel erg goed gevoeld als ik op een podium stond. Dan kon ik mij lekker uitleven“.

Henk volgde een lerarenopleiding geschiedenis en aardrijkskunde in Groningen maar hij maakte die studie niet af. „Ik ben er niet geschikt voor om als leraar voor een klas te staan. In mijn studententijd was ik al vaak als muzikant met Törf op pad. Dat leven beviel mij veel beter. Een belangrijk deel van mijn inkomen kwam in die tijd uit de muziek. Nadat ik met die studie gestopt ben heb ik allerlei baantjes gehad. Ik heb in een fabriek gewerkt, ben ober geweest, nou ja, je kunt het zo gek niet bedenken of ik heb het wel gedaan“.

Geen landsgrenzen

Langzaam maar zeker kwam Henk, via Törf, in de streektaalwereld terecht. Toen de EDR een projectleider zocht die goed op de hoogte moest zijn van de streekcultuur in Groningen en Drenthe en tevens van het culturele leven in het Duitse grensgebied Ost-Friesland bleek Henk de aangewezen man te zijn. Hij kende het Duitse streektaalgebied op zijn duimpje omdat ik er vaak

▲ Henk Scholte: „Ik heb mijzelf wel herkend in de figuur Ebbert Venemoo“.

Foto: Anne Marie Kamp

had opgetreden. De EDR is in het leven geroepen om de mensen aan beide kanten van de grens meer met elkaar in contact te brengen. Henk: „In het Verenigd Europa van de toekomst kennen we geen landsgrenzen meer, maar zolang die grenzen nog wel in de hoofden van de mensen bestaan kunnen ze obstakels blijven. De EDR richt zich onder meer op het uitwisselen van cultuuruitingen. Op het ogenblik staat het bevorderen van 'cultuurtoerisme' voor ons centraal. Economische ontwikkelingen zijn uiteraard ook van belang. In het EDR-gebied is betrekkelijk weinig werkgelegenheid. We proberen instanties en bedrijven er van te overtuigen

dat samenwerking op vele terreinen zinvol kan zijn“.

Als EDR-medewerker en als zanger maakt Henk dankbaar gebruik van de overeenkomsten tussen het Grunnings en het Platduuts.

„Toen ik in Duitsland, ergens in een dorp, voor de eerste keer Grunningse laidjes zong, begon de hele zaal spontaan mee te zingen. Dat was een schitterende ervaring. Een zaal vol met Duits publiek dat Groningse laidjes zingt. Tot aan Bremen en aan Hamburg toe kan een Groninger zich met de streektaal goed verstaanbaar maken. Door de eeuwen heen zijn er namelijk familie- en handelsbanden geweest in het gebied dat nu de Eems Dol-

lard Regio wordt genoemd“.

Henk wordt in de groep Törf bijgestaan door Flip Roodenburg (doedelzak, fluit, klarinet), Eddy de Jonge (bas, en snaarinstrumenten), Bert Ridderbos (snaarinstrumenten) en Geert Ridderbos (accordeon en fluit).

Kovvie kloar

In 1978 verscheen de lp 'Kovvie kloar'. Een jaar later werden vier nummers van de groep op een verzamelelpee uitgebracht en in 1981 volgde de eigen langspeler 't Wordt aans'. Op de onlangs gepresenteerde cd 't Braide woater' is een overzicht te horen van het repertoire van Törf, zoals dat zich in de loop der jaren ontwikkelde. Henk: „We zijn uit de folkrichting ontstaan. In de topjaren van de folkmuziek, de jaren 1977 tot 1982, waren er in alle steden folkclubs. Wij hebben op zeer veel plaatsen gespeeld. Er zijn in onze muziek mede daardoor vele invloeden te vinden van andere muziekstijlen en vanuit allerlei windstreken, bijvoorbeeld van Keltische en Bretonse muziek. Ik heb in de loop der jaren verschillende ontwikkelingen meegemaakt die van invloed waren op onze muziek. Zo was er de periode van de anti-atoomafvalprotesten en van de grote vredesdemonstraties. Ik werd er door gegrepen en ik zong er over. Tegen de kruisraketten ook. Tegenwoordig draag ik geen boodschappen meer uit. Ja, over het milieu nog wel een beetje. Maar het gevoel dat je een hele zaal met één lied van gedachten kunt laten veranderen, dat heb ik niet meer. Wel gehad ja. Mijn voorkeur gaat nu uit naar teksten die meerdere lagen bevatten. Het zwaartepunt ligt voor ons nu op het verklanken van gedichten. Wij selecteren mooie Groningse teksten en maken daar muziek bij. Ik analyseer graag teksten. De melodie en de tekst moeten met elkaar in overeenstemming zijn. Mijn favoriet is Simon van Wattum. Zijn gedicht 't Braide woater' kan ik zingen met een diep gevoel van verbondenheid met hetgeen hij beschrijft. Er staat ook een prachtige tekst op de cd van de

Drentse dichter Peter van de Velde. De melodieën maken we altijd zelf. Die ontstaat meestal spontaan tijdens repetities. Törf is een groep die niet gemakkelijk in een hokje kan worden geplaatst. Je kunt misschien heel veel kanten op. We houden alleen niet van voorgeprogrammeerde muziek van keyboards en computers. Instrumenten moeten echt zijn“.

Enkele bijzondere nummers op de cd zijn ontleend aan een speelmans manuscript uit de vorige eeuw. Het werd samengesteld door Jacob Pieters Bekema. Van 1804 tot 1858 was hij schoolmeester, koster, voorzanger, organist en historicus in Leens. Het manuscript werd aangetroffen in museum Hogeland te Warffum. Het bevat een schat aan gegevens over de Groninger danscultuur van de eerste helft van de vorige eeuw. Törf reconstrueerde samen met de Grunningsdansers, tien werken uit het manuscript en zette er twee suites en een dodenmars vast op het repertoire.

Geen bezwaar

Henk weet uit ervaring dat muziek tijdens optredens kan uitgroeien tot een universele taal. „Het repertoire van Törf is volledig Groningstalig. Maar tijdens optredens in Duitsland, Italië, Engeland, Ierland, België en Denemarken hebben we gemerkt dat dat geen enkel bezwaar is. Het publiek reageert op de sfeer die met de muziek wordt opgeroepen. En die sfeertje proef je ook op de cd. De Groningse taal is voor mij heel belangrijk ja. Het Grunnings staat veel dicht bij mijn gevoel dan het Nederlands. A ik plat praat wordt het verhaal dat ik vertel een heel ander verhaal dan wanneer ik het in het Nederlands formuleer.“

Ik heb me nog nooit afgevraagd waarom dat zo is. Ik ben Groningstalig opgevoed en heb die taal nooit als tweedrang ervaren. Geen second. Ik denk dat ik in de eerste plaats een gevuilsmens bin mien gevuil is Grunnings. Ik denk en dreum en dou in Grunnings“.

GD 10.11.93